

Briuselis, 2025 m. balandžio 24 d.
(OR. en)

8235/25
ADD 2

JAI 491
SCHENGEN 22
SCH-EVAL 25
FRONT 95
IXIM 79
MIGR 145
ASILE 34
ENFOPOL 121
COMIX 121
CORDROGUE 45
VISA 60
CH
IS
NO
LI

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. balandžio 23 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 185 final
Dalykas:	Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2025 m. Šengeno erdvės padėties ataskaita“ PRIEDAS

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 185 final.

Priedama: COM(2025) 185 final

Briuselis, 2025 04 23
COM(2025) 185 final

ANNEX 2

PRIEDAS

prie

**Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai,
Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui**

2025 m. Šengeno erdvės padėties ataskaita

2 PRIEDAS

Geriausios praktikos, nustatytos taikant Šengeno vertinimo ir stebėsenos mechanizmą, kompendiumas

Tinkamas Šengeno erdvės veikimas priklauso nuo to, ar valstybės narės veiksmingai ir efektyviai taiko Šengeno taisykles. Šengeno vertinimo ir stebėsenos mechanizmas yra viena iš pagrindinių apsaugos priemonių, kuriomis užtikrinamas tinkamas Šengeno acquis įgyvendinimas, nes jis suteikia galimybę ne tik laiku nustatyti pažeidžiamumą, bet ir nustatyti valstybių narių taikomą geriausią praktiką bei novatoriškus sprendimus.

Šis prie 2025 m. Šengeno erdvės padėties ataskaitos pridėdamas geriausios praktikos kompendiumas yra rengiamas trečių kartą nuo naujojo Šengeno vertinimo ir stebėsenos mechanizmo reglamento įsigaliojimo. Kaip kintantis dokumentas, jis apima tiek geriausią praktiką, nustatytą ankstesnėje kompendiumo laidoje, tiek naujas ir novatoriškas priemones, nustatytas 2024 m. atliktuose vertinimuose, kuriomis reikšmingai pagerinamas bendrų taisyklių įgyvendinimas ir kurias galėtų įgyvendinti kitos valstybės narės.

Geriausios praktikos kompendiume surinkta daug geriausios praktikos pavyzdžių, apimančių kelis Šengeno acquis aspektus, įskaitant nacionalinį Šengeno erdvės valdymą, išorės sienų valdymą, vizų politiką, grąžinimą, taip pat priemones Šengeno erdvėje, tokias kaip vidaus sienos ir vidaus saugumas. Jo tikslas – suteikti įžvalgų apie novatoriškas strategijas ir priemones, be kita ko, galinčias padėti valstybių narių institucijoms įgyvendinti Šengeno acquis, ir palengvinti tarpusavio dalijimąsi žiniomis. Siekiant sustiprinti šias bendradarbiavimo pastangas, atitinkamuose Tarybos organuose turėtų būti skatinamas tolesnis keitimasis žiniomis ir patirtimi. Kompendiume naujomis įžvalgomis papildoma esama geriausia praktika, išdėstyta taikytinose Komisijos arba Tarybos rekomendacijose arba vadovuose.

Šis kompendiumas yra aiškinamojo pobūdžio ir nėra teisiškai privalomas. Jis naudotinas kaip vertingas išteklius politikos formuotojams, teisėsaugos pareigūnams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams, dalyvaujantiems užtikrinant sklandų ir veiksmingą Šengeno erdvės veikimą, bet juo taip pat galima remtis svarstant galimus sprendimus dėl taisomųjų veiksmų, susijusių su būsimomis rekomendacijomis, kurias pateiks vertinimo grupės. Jis yra Tarybos reglamento (ES) 2022/922 25 straipsnyje nurodytos metinės ataskaitos dalis.

NACIONALINIS ŠENGENO ERDVĖS VALDYMAS

1. Nacionalinės strategijos

Europos integruoto sienų valdymo (EISV) įgyvendinimas

Nacionalinio integruoto sienų valdymo valdymas

- Į nenumatytų atvejų planą įtrauktos išsamios procedūros, taikomos įvairiems galimų krizių scenarijams, aiškiai apibrėžti visų atitinkamų nacionalinių institucijų (įskaitant policiją, muitinę, ginkluotąsias pajėgas ir migracijos tarnybas) ir vietos suinteresuotųjų subjektų (tokių kaip savivaldybės ir nevyriausybinės organizacijos) vaidmenys ir atsakomybė. Tokius planus taip pat papildė Europos paramos prašymo ir integravimo procedūros. Buvo atlikti keli nenumatytų atvejų planavimo sistemos testai, kuriuose dalyvavo visos už tam tikras sritis per krizes atsakingos nacionalinės institucijos. [Suomija, 2023 m.]
- Į ilgalaikę nacionalinę plėtros strategiją ir trumpalaikę vyriausybės vidaus saugumo programą įtraukti ES ir Šengeno *acquis* įgyvendinimo prioritetai bei tarptautinio bendradarbiavimo teisėsaugos srityje pokyčiai. Programoje taip pat atsizvelgta į Šengeno vertinimo rekomendacijas. Metine analize ir ataskaitų teikimu užtikrinamas veiksmingas įgyvendinimas ir taikymas. Ši nacionalinė strateginė struktūra, susiejanti ES prioritetus su nacionalinėmis strategijomis, sistemingai palengvina veiksmingą ES ir Šengeno *acquis* įgyvendinimą (išteklių skyrimą) ir taikymą. [Kroatija, 2024 m.]
- Nacionalinių pastangų įgyvendinti Šengeno taisykles 2021–2027 m. orientyras yra visa apimantis strateginis dokumentas. Jis suderintas su Europos standartais, kuriais siekiama stiprinti bendradarbiavimą Šengeno klausimais. Svarbų vaidmenį šioje nacionalinėje Šengeno erdvės valdymo koncepcijoje atlieka valdžios institucijos, įskaitant įvairius ministerijų padalinius. Pagrindinė priemonė siekiant šių tikslų įvairiose Šengeno sistemos srityse yra 2023 m. Šengeno *acquis* įgyvendinimo planas. Vidaus reikalų ministerijai pavesta vertinti pažangą, atnaujinti koncepciją ir kas dvejus metus teikti ataskaitas vyriausybei, naudojant rodiklius ir terminus, padedančius įvertinti sėkmę ir derinti koncepciją su Čekijos Europos sienų valdymo tikslais. [Čekija, 2024 m.]

Kokybės kontrolės mechanizmas

- Vidaus reikalų ministerija sukūrė nacionalinį išorės sienų vertinimo mechanizmą, grindžiamą Europos ir nacionaliniais kokybės kontrolės mechanizmais. Jį rengiant atsizvelgta į rekomendacijas, pateiktas pagal Šengeno vertinimo mechanizmą, atlikus FRONTEX pažeidžiamumo vertinimą ir po nacionalinių vertinimo vizitų. Pastarieji apima Šengeno informacinės sistemos / SIRENE vertinimą ir policijos bendradarbiavimo klausimus. [Austrija, 2020 m.]

- Sienų valdymui nacionaliniu ir ES lygmenimis turėtų būti sistemingai taikomas Europos kokybės kontrolės mechanizmas, apimantis visą EISV taikymo sritį. Nuolatinis nacionalinis kokybės kontrolės mechanizmas apima nacionalinį vertintojų rezervą, kurio nariai mokomi FRONTEX Šengeno vertintojų kursuose. [*Teminis nacionalinių ISV strategijų vertinimas, 2020 m.*]

Tarpžinybinis bendradarbiavimas

- Glaudus ir veiksmingas oficialus tarpžinybinis įvairių nacionalinių institucijų veiklos koordinavimas ir bendradarbiavimas centriniu, regioniniu ir vietos lygmenimis laikomi būtinais, kad veiksmingai veiktų integruoto sienų valdymo sistemos. Į atitinkamų trečiųjų valstybių teritorinius vandenis ir veikti sausumoje yra siunčiami sienos apsaugos padaliniai, kurie užtikrina nuolatinį bendrą patruliavimą jūroje ir oro erdvėje, vykdomą naudojant valstybės narės laivus ir orlaivius ir pasitelkiant elektronines priemones, pavyzdžiui, integruotą išorės stebėjimo sistemą (SIVE). [*Teminis nacionalinių ISV strategijų vertinimas, 2020 m.*]
- Tarpžinybinis dalijimasis žvalgybos informacija naudojantis ta pačia platforma padeda susidaryti bendrą struktūrinį vaizdą, dėl kurio pagerėja dalijimosi informacija kokybė, o pagrindiniams suinteresuotiesiems subjektams lengviau įgyvendinti savo institucijos misiją išvengiant pastangų dubliavimo. [*Estija, 2023 m.*]
- Įsteigta jungtinė tyrimų grupė, kurios veikloje dalyvauja kitos nacionalinės teisėsaugos institucijos ir penkios kitos ES valstybės narės, nukentėjusios nuo migracijos srauto, taip pat Europolas ir FRONTEX. Taip sudarytos sąlygos veiksmingai ir greitai keistis informacija, taigi greitai reaguoti ir imtis veiksmingų priemonių migracijos srautui sulėtinti, taip pat veiksmų prieš tarpininkus. Kriminalinė žvalgyba ir atvirųjų šaltinių informacijos rinkimas ir telkimas šioje grupėje, kryžminis asmenų patikrinimas lėmė tai, kad jungtinė tyrimų grupė tapo operatyviniu centru prie išorės sienų, padedančiu užtikrinti bendrą šio reiškinio valdymą. [*Lietuva, 2023 m.*]

2. Nacionaliniai pajėgumai

Mokymas

Bendradarbiavimas su CEPOL

- Koordinuotas ir aktyvus dalyvavimas Europos teisėsaugos pareigūnų mokymo veikloje yra neatsiejama tarpžinybinio bendradarbiavimo policijos, muitinės ir sienos apsaugos tarnybos nuolatinėje valdymo struktūroje dalis. Mokymo poreikius reguliariai aptaria ne tik nacionalinis Policijos universiteto koledžas – taip pat nuolat bendradarbiaujama su sienos apsaugos tarnybos ir muitinės mokymo institucijomis. CEPOL kursuose dalyvaujama aktyviai, o prieiga prie CEPOL e. mokymosi platformos LEED suteikta dideliame skaičiui teisėsaugos pareigūnų. CEPOL mokymai įtraukti į nacionalinės policijos, muitinės ir sienos apsaugos tarnybos metinius mokymo planus, o juos

koordinuoja nacionalinis Policijos universiteto koledžas; turimomis CEPOL mokymo vietomis teisėsaugos institucijos dalijasi atsižvelgdamos į savo poreikius ir kompetenciją. Be to, informacija apie CEPOL mokymų galimybes yra lengvai prieinama policijos, muitinės ir sienos apsaugos tarnybos intranete. [*Suomija, 2023 m.*]

Gražinimas

- Susitarimas su oro transporto bendrove dėl reguliaraus orlaivių ir imitatorių naudojimo lydinčiųjų asmenų rezervui mokyti gražinimo operacijų klausimais ne tik operaciniu požiūriu, bet ir imituojant ekstremalias situacijas (pavyzdžiui, gaisrus), kurios galėtų įvykti per gražinimo operacijas. [*Suomija, 2023 m.*]

SIRENE biuras

- Nacionalinio tyrimų biuro SIRENE biuras parengė nacionalinį internetinį mokymo kursą, skirtą atnaujintai Šengeno informacinei sistemai. Kursą sudaro teorinė medžiaga ir žinių patikrinimai. Internetinio mokymo paketas privalomas policijos, sienos apsaugos ir muitinės pareigūnams, kursų baigimas stebimas ir imamasi tolesnių su jais susijusių veiksmų. [*Suomija, 2023 m.*]
- SIRENE biuro patalpose įsteigtas pažangus mokymo centras, kuriame visiems galutiniams visų nacionalinių teisėsaugos institucijų naudotojams suteikiama visapusiško praktinio mokymo galimybių. Švietimo veiklą sudaro praktiniai užsiėmimai kompiuterių laboratorijose ir galimybė naudotis e. mokymosi platformomis, įskaitant policijos intranetą ir CEPOL kursus, susijusius su Šengeno informacinės sistemos nuotoliniu mokymusi. Policijos akademija reguliariai bendradarbiauja su atitinkamais policijos, vietos universitetų ir nevyriausybinių organizacijų padaliniais siekdama užtikrinti, kad mokymo programa būtų reguliariai atnaujinama, taip pat ir tarptautinio policijos bendradarbiavimo bei Šengeno klausimų srityje. Policijos intraneto e. bibliotekose kiekvienai kompetentingai nacionalinei institucijai ir policijos tarnyboms prieinamas visas vadovų rinkinys, į kurį įtraukta visa svarbi informacija apie Šengeno informacinę sistemą, automatinę pirštų atspaudų identifikavimo sistemą ir SIRENE klausimus. [*Kipras, 2023 m.*]
- Nacionalinėje IT sistemoje registruojama informacija ir dokumentai apie trečiųjų šalių piliečius, dėl kurių priimti sprendimai gražinti, todėl galima susidaryti visapusišką jų padėties vaizdą. Iš kitų valstybių narių gavęs SIRENE R-A formas dėl nacionalinių perspėjimų, SIRENE biuras atsako už tiesioginį nacionalinių perspėjimų dėl gražinimo pakeitimą migracijos institucijų sistemose perspėjimais dėl draudimo atvykti ir apsigyventi. Tą pačią procedūrą gali atlikti sienos apsaugos pareigūnai, kai nustato, kad asmuo, dėl kurio pateiktas perspėjimas dėl gražinimo ir kuris išvyksta iš ES teritorijos, yra pasienyje. [*Estija, 2023 m.*]
- **Nacionalinis SIRENE biuras įgyvendino itin gerai parengtą mokymą su SIS susijusiomis temomis, naudodamas tokią medžiagą kaip plakatai, vadovai ir tinklalaidės, kad padidintų nacionalinį informuotumą apie SIS ir jos naudojimą. Į pagal poreikį rengiamus užsiėmimus gali būti kviečiami instruktoriai, o**

atitinkamoms nacionalinėms institucijoms buvo išplatinta medžiaga. [Čekija, 2024 m.]

Bendras mokymas su kitomis valstybėmis narėmis

- Valstybė narė pasirinko bendro mokymo su kaimyninių šalių policijos tarnybomis koncepciją kaip būdą pagerinti bendradarbiavimą pasienio regionuose. Bendri mokymai ir kita bendrai su užsienio partneriais vykdoma teisėsaugos veikla yra, pavyzdžiui, Dvišalio bendradarbiavimo komiteto darbo rezultatas. Bendrus mokymus taip pat rengia Policijos ir muitinių bendradarbiavimo centras. [Vokietija, 2020 m.; Ispanija 2022 m.]

Duomenų apsauga

- Teikiami gerai parengti mokymai duomenų apsaugos klausimais konsulinių įstaigų personalo nariams, dirbantiems užsienyje, ir duomenų apsaugos mokymai, rengiami bendradarbiaujant su užsienio reikalų ministerijos duomenų apsaugos pareigūnu ir Duomenų apsaugos institucija. [Čekija, 2019 m.]
- Nacionalinės Šengeno informacinės sistemos valdytojo plataus masto mokymo koncepcija, visų pirma e. mokymosi modulių ir išsamios naujų darbuotojų mokymo strategijos pateikimas. [Nyderlandai, 2021 m.]
- Nacionalinės Šengeno informacinės sistemos ir SIRENE biuro darbuotojams ir galutiniams naudotojams teikiami duomenų apsaugos pareigūno rengiami visapusiški mokymai su Šengeno informacine sistema susijusių duomenų apsaugos reikalavimų, ypač informuotumo didinimo pastangų, klausimais. [Italija, 2021 m.]
- Aktyviai dalyvaujant duomenų apsaugos pareigūno biurui rengiamas užsienio reikalų ministerijos darbuotojų mokymas ir informuotumo didinimas duomenų apsaugos reikalavimų, susijusių su vizų išdavimo procedūra ir Vizų informacine sistema, klausimais, skirtas galutiniams naudotojams, ypač konsuliniais darbuotojams, prieš komandiravimą į ambasadas ir konsulatus. [Graikija, 2021 m.]
- **Užsienio reikalų ministerijos duomenų apsaugos pareigūnas visiems Vizų informacinės sistemos galutiniams naudotojams pateikia asmens duomenų tvarkymo ir apsaugos vadovą. Vadovas yra glaustas ir patogus naudoti.** [Čekija, 2024 m.]
- **Darbuotojų mokymas duomenų apsaugos didelės apimties IT sistemose klausimais rengiant reguliarius internetinius užsiėmimus ir užsiėmimus, kuriuose dalyvaujama fiziškai, įskaitant instruktorių mokymo kursus, siekiant, kad mokymuose dalyvautų kuo daugiau asmenų ir būtų puoselėjama duomenų apsaugos kultūra. Organizuojant ir rengiant šiuos mokymus svarbų vaidmenį atlieka įvairių institucijų duomenų apsaugos pareigūnai.** [Lenkija, 2024 m.]

Mokymas internetu

- Nustatyti reguliarūs mokymai visuose sienos perėjimo punktuose, taip užtikrinant, kad sienos apsaugos pareigūnai nuolat mokytųsi ir turėtų naujausias žinias apie patikrinimo kertant sieną procedūras. Mokymus internetu sudaro kasdieniai testai, kuriuos turi atlikti dirbantys sienos apsaugos pareigūnai. Parengta 200 klausimų su keliais atsakymų variantais, iš kurių 10 per dieną atsitiktine tvarka pateikiami dirbantiems sienos apsaugos pareigūnams. Klausimai taip pat susiję su teisiniais pagrindais, įrangos naudojimu ir duomenų apsauga. Rezultatus patikrina pamainos vyresnysis. Remiantis nustatytomis sienos apsaugos pareigūnų žinių tam tikromis temomis spragomis organizuojami mėnesiniai tiksliniai mokymai tomis temomis. [*Vengrija, 2024 m.*]

Pagrindinės teisės

- Nacionalinės valdžios institucijos yra parengusios sienos apsaugos pareigūnams skirtas internetines žinių atnaujinimo priemones, kurias sudaro ir privalomi, ir neprivalomi kursai. Be šių platformų, sukurta ir naudojama žinių atnaujinimo kursų internetinė platforma, skirta tik pagrindinėms teisėms sienų kontrolės ir gražinimo srityje. Platforma grindžiama 2019 m. FRONTEX pagrindinių teisių instruktorių kursų vadovu ir yra viešai prieinama, gerai struktūruota ir patogi naudoti, joje pagrindinių teisių standartai ir apsaugos priemonės susiejami su sienų kontrolės scenarijais. [*Kroatija, 2024 m.*]

Įranga

Mobilieji įrenginiai

- Pradėti naudoti mobilieji įrenginiai, kad patruliuojantiems pareigūnams būtų suteikta prieiga prie atitinkamų duomenų bazių naudojantis mobiliąja programėle. Mobilieji įrenginiai, kurie yra ir patogūs naudoti, ir galingi, gali nuskaityti transporto priemonės registracijos numerius ir informaciją tapatybės dokumentų mašininio nuskaitymo zonoje. Juose taip pat įdiegtos veido atpažinimo galimybės (t. y. jie siunčia nuotraukas veido atpažinimo tikslais į centrinę duomenų bazę). [*Vengrija, 2019 m.*]
- Visi atitinkamo profilio policijos pareigūnai buvo aprūpinti išmaniaisiais telefonais, turinčiais tiesioginę prieigą prie tarptautinių ir nacionalinių duomenų bazių ir saugaus ryšių palaikymo taikomąją programą. Nacionalinės policijos pajėgos, dirbdamos ne biure, naudojasi mobiliuoju sprendimu. Naudodamasis mobiliaisiais įrenginiais (planšetiniais kompiuteriais, išmaniaisiais telefonais ir nešiojamaisiais kompiuteriais), kiekvienas operatyvinis policijos pareigūnas gali atlikti paiešką tarptautinėse ir nacionalinėse duomenų bazėse (pvz., tapatybės dokumentų, registracijos numerio ženklų ir biometrinių duomenų bazėse). Išmaniuoju telefonu nuskenuoti objektai, pvz., registracijos numerio ženklai, nedelsiant patikrinami centrinėje duomenų bazėje. [*Nyderlandai, 2021 m.*]

Atvykimo sąlygoms patikrinti skirti dokumentai

- Pirmos linijos patikrinimus tarptautiniame oro uoste atliekantys sienos apsaugos pareigūnai gali naudoti formą, kurioje pateikiami būtini klausimai, padedantys nustatyti, ar tenkinamos dauguma Šengeno sienų kodekso 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų atvykimo sąlygų. Naudojantis forma lengviau patikrinti, ar trečiųjų šalių piliečiai atitinka atvykimo sąlygas, ji gerina pasienio policijos pareigūnų ir keliautojų bendravimą ir padeda įveikti galimas kalbines kliūtis. Forma parengta 28 tarptautinį eismą oro uoste atitinkančiomis kalbomis (tarp jų – kinų, korėjiečių, rusų, ukrainiečių ir albanų) ir naudojama, kad būtų galima lengviau patikrinti, ar tenkinamos atvykimo sąlygos, kai kyla keleivių ir sienos apsaugos pareigūnų bendravimo kliūčių. Trečiosios šalies pilietis formą gali užpildyti greitai ir ši procedūra nepraailgina laukimo laiko pasienyje. [Vengrija, 2024 m.]

3. Didelės apimties IT sistemos

Nacionalinės taikomosios programos

Perspėjimai ir užklauskos

- Jei SIRENE biuras, naudodamasis nacionaline taikomąja programa, sukuria, atnaujina arba panaikina perspėjimą, perspėjančiajai arba prašančiajai institucijai apie tai iš karto pranešama automatiškai sukurtu e. pašto pranešimu. Taip supaprastinama procedūra, sumažinamas darbo krūvis ir gerinamas įvairių susijusių institucijų keitimasis informacija. [Vengrija, 2019 m.]
- Valstybė narė gauna visų iš trečiųjų šalių vykdomų skrydžių keleivių duomenis, kurie yra kaupiami Sienų apsaugos centre (angl. *Targeting Centre Borders*) ir automatiškai tvarkomi nacionalinėje išankstinės informacijos apie keleivius (API) sistemoje. API sistemą sudaro nacionalinės duomenų bazės, stebėjimo sąrašai, rizikos analize pagrįsti profiliai, Šengeno informacinės sistemos ir pavogtų ir pamestų kelionės dokumentų (SLTD) duomenų bazė. Atitikties atveju operatoriai turi prieigą prie kelių duomenų bazių ir naudoja nacionaline taikomąja programa, kad patikrintų atitiktį ir gautų daugiau informacijos apie perspėjimą (nuotraukas, pirštų atspaudus, išsamesnę informaciją apie veiksmus, kurių reikia imtis, ir t. t.). Paieškos rezultatuose pateikiami identifikatoriai, prašymo priežastis ir veiksmai, kurių reikia imtis. Įtariamojo duomenys ir skrydžio duomenys siunčiami atitinkamam oro ar jūrų uostui, kuris yra atsakingas už įtariamojo sulaikymą. [Nyderlandai, 2021 m.]
- Šaunamuosius ginklus policijos registre turi registruoti ne tik jų savininkai, bet ir importuotojai bei prekiautojai, kurie privalo registruoti visus importuojamus šaunamuosius ginklus, jų atveju pateikiamos tos pačios automatizuotos užklauskos. Nuo 2022 m. rugpjūčio mėn. privaloma įkelti šaunamųjų ginklų nuotraukas, kuriose būtų matyti visos turimos žymos ir serijos numeriai. Taip užtikrinama, kad prie perspėjimų būtų galima pridėti nuotraukas, jei į Šengeno informacinę sistemą įvedamas ginklas. [Lietuva, 2023 m.]

- **Patogus naudoti perspėjimų kūrimo procesas labai automatizavus nacionalinius perspėjimus dėl (šalies) piliečių. Jis apima automatinį nacionalinio registro duomenų, įskaitant nuotraukas, importą. Šie duomenys tiesiogiai perduodami į Šengeno informacinės sistemos perspėjimus juos kuriant. [Kroatija, 2024 m.]**
- **Nacionalinė muitinė yra įdiegusi automatizuotą užklausų teikimo sistemą, skirtą transporto priemonių muitinės deklaracijoms patikrinti Šengeno informacinėje sistemoje naudojant VIN numerius. [Kroatija, 2024 m.]**
- **Aktyviai atnaujinant anksčiau sukurtus perspėjimus dėl asmenų – įtraukiant jų (asmens tapatybės) dokumento aprašymą – padidėja tikimybė, kad atliekant paieškas perspėjimas bus rastas. [Kroatija, 2024 m.]**

Pranešimas apie sutapimą

- Siekiant užtikrinti, kad SIRENE biurui būtų automatiškai pranešama apie sutapimą, taikoma įvairi praktika. Visų pirma:
 - informacijos rodymas antros linijos patikrinimus atliekančio pareigūno ekranuose nustačius sutapimą, kai tik jis užregistruojamas pirmos linijos lygmeniu. SIRENE biuro sienos apsaugos pareigūnai taip pat gauna informaciją apie sutapimus, naudodami sienos apsaugos taikomąją programą; [Lenkija, 2015 m.]
 - kai Nacionalinė kelių transporto priemonių agentūra nustato sutapimą, SIRENE biuras gauna automatinį pranešimą e. paštu. Taip SIRENE operatorius gali patikrinti sutapimą ir susisiekti su agentūra, jei pastaroji nesiėmė iniciatyvos; [Liuksemburgas, 2016 m.]
 - pasienio kontrolės taikomoji programa turi tiesioginių pokalbių su SIRENE biuro bylų tvarkytoju funkciją, kuri suteikia galimybę nedelsiant tiesiogiai susisiekti su SIRENE biuru, jei išsiunčiama vidinė pranešimo apie sutapimą forma. [Kroatija, 2018 m.]
- Oro uoste sienos apsaugos pareigūnai, bendradarbiaudami su muitinės pareigūnais, nustatė veiksmingą tolesnę procedūrą, taikomą nustačius su perspėjimu dėl atsargaus patikrinimo susijusį sutapimą. Sienos apsaugos pareigūnai, pastebėję, kad keleivio atžvilgiu taikomas prašymas atlikti atsargų patikrinimą Šengeno informacinėje sistemoje, slapta apie tai praneša muitinės pareigūnams. [Prancūzija, 2021 m.]
- Nacionalinėje taikomojoje programoje pateikiama galutinių naudotojų pranešimo apie Šengeno informacinės sistemos perspėjimų sutapimą forma ir iš anksto užpildytas šablonas, į kurį perkeliama visi turimi duomenys iš perspėjimo. Galutiniai naudotojai užpildo su sutapimu susijusius laukelius ir siunčia formą tiesiogiai SIRENE biurui; gaunamą elektroninį laišką sudaro HTML formato forma, kurią galima tiesiogiai konvertuoti į SIRENE formą. Tikslinio patikrinimo klausimai iš anksto užpildomi pranešimo apie sutapimą formoje. Taip užtikrinama labai gera duomenų kokybė ir pranešimų apie sutapimą teikimas tikroju laiku. [Lietuva, 2023 m.]
- Veiksminga pranešimo apie tai, kad asmuo, dėl kurio priimtas sprendimas grąžinti ir įvestas perspėjimas dėl grąžinimo, išvyko iš Šengeno erdvės, procedūra. Tokiais atvejais

sutapimą nustačiusi sienos apsaugos tarnyba išvykimą užregistruoja tiesiai Migracijos tarnybos naudojamose taikomojoje programoje. SIRENE biuras panaikina perspėjimą dėl grąžinimo ir įveda perspėjimą dėl draudimo atvykti ne darbo valandomis, kai informacija apie išvykimą gaunama iš kitos Šengeno valstybės narės arba nacionalinių ambasadų ar konsulatų. Priverstinio grąžinimo atveju vietos policijos padaliniai, kurie įvykdė priverstinį grąžinimą, taip pat tai tiesiogiai užregistruoja sistemoje. Tokia procedūra užtikrinamas veiksmingas grąžinimo politikos valdymas nacionaliniu lygmeniu ir tai, kad perspėjimas dėl draudimo atvykti į Šengeno informacinę sistemą būtų įvestas nedelsiant, kai priimant sprendimą grąžinti kartu nustatomas draudimas atvykti. [Suomija, 2023 m.]

- **Automatinis ir patogus pranešimas apie sutapimą tarp pirmos ir antros linijos tam tikruose sienos perėjimo punktuose. Nustačius sutapimą, pirmos linijos pareigūnas turi galimybę siųsti informaciją apie sutapimą iš pirmos linijos tiesiai į antrą liniją. Tuomet antroje linijoje bus matomas raudonas pranešimas. Su atsargiu asmenų patikrinimu susijusio sutapimo atveju pirmoje linijoje atsargiai surenkama turima informacija ir dar pridedamos paso, asmens tapatybės kortelės ir (arba) transporto priemonės registracijos liudijimo ekrano kopijos. Ši informacija bus automatiškai išsiųsta į antrą liniją, bus parengta ir SIRENE išsiųsta pranešimo apie sutapimą forma. [Vengrija, 2024 m.]**
- **Gavus nacionalinę sutapimo formą dėl kitos valstybės Šengeno informacinės sistemos perspėjimo, SIRENE bylų valdymo sistema automatiškai perkelia jau anglų kalba pateiktus duomenis į, priklausomai nuo perspėjimo kategorijos, SIRENE G, H arba R formas. Prieš siunčiant formą kitiems SIRENE biurams būtinas pildymas rankiniu būdu yra minimalus. Kai SIRENE biuras gauna SIRENE R-A formą dėl nacionalinio perspėjimo dėl grąžinimo, forma iš valdymo sistemos automatiškai persiunčiama į sienos apsaugos ir užsienio policijos institucijų naudojamą duomenų bazę. Tada joje perspėjimas automatiškai atitinkamai pakeičiamas arba panaikinamas, jei prie sprendimo grąžinti nepridėtas draudimas atvykti. Tas pats taikoma gautoms SIRENE R-B arba R-E formoms. Sutapimo formos ir perspėjimai tvarkomi laiku. Nacionalinių perspėjimų dėl dingusių asmenų sutapimų atveju nacionalinėje sutapimo formoje yra privalomas laukas apie sutikimą dalytis buvimo vietos informacija su asmeniu, pateikusių pranešimą apie dingusį asmenį. [Slovakija, 2024 m.]**

Perspėjimo kūrimas

- SIRENE darbo procedūroje buvo sukurtas įspėjimo pranešimas, kuriuo institucijoms primenama, kad kuriant perspėjimą SIS būtina įtraukti biometrinius duomenis, jei jų yra. [Nyderlandai, 2021 m.]
- Aukšta duomenų kokybė ir automatizavimas dviejuose Ieškomų asmenų žinybinio registro procesuose. Pirma, kai sukuriamas perspėjimas dėl piliečio, registre

automatiškai patikrinama, ar nacionalinėse duomenų bazėse asmens vardu yra užregistruota transporto priemonė arba šaunamasis ginklas, ir galutiniam naudotojui automatiškai suteikiama galimybė kaip perspėjimo plėtinį pateikti informaciją apie daiktą. Tą plėtinį galutinis naudotojas turi patvirtinti. Antra, kai į registrą įvedamas perspėjimas apie gyventoją, perspėjimas registre automatiškai užpildomas ir į jį importuojami raidiniai skaitmeniniai duomenys (įskaitant informaciją apie asmens tapatybės dokumentą) iš nacionalinių registru (asmens tapatybės dokumento nuotrauka, jei yra, įkeliami ne automatiškai, o pridedama rankiniu būdu). Be to, kai nacionalinėje taikomojoje programoje kuriamas perspėjimas dėl asmens, kurio asmeninė informacija yra nacionaliniuose registruose, grąžinimo, nacionalinėje taikomojoje programoje į perspėjimą taip pat importuojami raidiniai skaitmeniniai ir biometriniai duomenys (įskaitant asmens tapatybės dokumento kopiją, jei yra). [*Lietuva, 2023 m.*]

- **Automatinis išankstinis duomenų užpildymas perspėjimuose. Į orderių registravimo sistemą įvedant perspėjimą dėl šalies gyventojų, registras iš anksto užpildo ir iš atitinkamo nacionalinio registro importuoja asmens, dėl kurio pateikiamas perspėjimas, raidinius skaitmeninius duomenis ir nuotrauką.** [*Vengrija, 2024 m.*]

Keitimasis informacija

- **Kai į Šengeno informacinę sistemą įvedamas nacionalinis perspėjimas dėl dingusio asmens, nacionalinis SIRENE biuras gauna automatiškai sugeneruotą SIRENE C formą. Į šią formą įtraukiama visa svarbi papildoma informacija ir ją nacionalinis SIRENE biuras gali tiesiogiai persiųsti kitiems SIRENE biurams. Automatinis SIRENE C formų, skirtų perspėjimams pagal 32 straipsnį, generavimas suteikia galimybę greitai perduoti duomenis ir padėti kitoms valstybėms narėms skubiais atvejais.** [*Airija, 2024 m.*]

Nacionalinės Šengeno ir Vizų informacinės sistemos bei IT sistemos

- Saugumo operacijų centras stebi viso policijos tinklo saugumą naudotojo lygmeniu ir nustato anomalijas, kurios gali rodyti galimas atakas. Saugumo operacijų centrui nustačius įtartino naudojimo atvejį, operacijų centras turi įsikišti, kad patikrintų galimą anomaliją. Vykdamas aktyvią užklausas teikiančių galutinių naudotojų netipinio elgesio stebėseną galima nustatyti netinkamo Šengeno informacinės sistemos naudojimo požymius ir užkirsti kelią galimiems duomenų saugumo pavojams. [*Nyderlandai, 2021 m.*]
- Nacionalinėje IT vizų sistemoje nuolat žymimi skubūs prašymai išduoti vizą (pvz., tais atvejais, kai prašymą pateikiantis asmuo turi keliauti labai greitai po prašymo pateikimo,

pvz., artimo šeimos nario hospitalizavimo atveju). Todėl skubius prašymus lengva nustatyti, o jų nagrinėjimui gali būti lengvai suteikiama pirmenybė. [*Malta, 2022 m.*]

- eu-LISA parengtos mėnesinės duomenų kokybės ataskaitos gaunamos nacionaliniame Šengeno informacinės sistemos biure, tada filtruojamos, kad apimtų tik perspėjimus, kuribus SIRENE biuras turi patikrinti ir (arba) persiųsti konkretų perspėjimą sukūrusiems galutiniams naudotojams. Galimų klaidų tikrinimu naudojant dviejų pakopų sistemą užtikrinama, kad valdžios institucijų į Šengeno informacinę sistemą įvestų duomenų kokybė būtų aukšta. [*Lietuva, 2023 m.*]
- Nacionalinėje Šengeno informacinės sistemos taikomojoje programoje aiškiai matyti, kai reikia nedelsiant pranešti apie sutapimą arba neteisėtas naudojimas tapatybe, nes perspėjimo viršuje pateikiamas tekstas raudonomis raidėmis. Toks rodinys leidžia galutiniam naudotojui iš karto sužinoti apie padėtį – kiek perspėjimas skubus, sudėtingas ir jautrus. [*Kipras, 2023 m.*]
- Vizų tvarkymo IT infrastruktūra labai palengvina saugų prašymų išduoti vizą teikimą ir nagrinėjimą, todėl sistemų valdymo ir kontrolės atžvilgiu priklausomybė nuo išorės paslaugų teikėjo yra mažesnė. Pirmą, internetinę prašymo išduoti vizą formą yra prieinama Užsienio reikalų ministerijos interneto svetainėje ir naudojama maždaug 80 proc. prašymų išduoti vizą, įskaitant gaires, kuriose daugeliu kalbų pateikiami naudingi paaiškinimai, kokie duomenys turi būti įrašomi įvairiuose laukeliuose. Priklausomai nuo prašymo pateikimo vietos ir kelionės tikslo, proceso pabaigoje galima generuoti kontrolinį būtinų patvirtinamųjų dokumentų sąrašą. Antra, sukurta duomenų įvedimo sistema išorės paslaugų teikėjui, skirta prašymams registruoti ir derinti su biometriniais duomenimis bei skenuotais patvirtinamaisiais dokumentais, kurią visiškai valdo nacionalinės institucijos. Galiausiai intuityvi ir patogi naudoti pagrindinės prašymų tvarkymo ir sprendimų priėmimo sistemos sąsaja suteikia galimybę sprendimus dėl konkretaus prašymo priimantiems asmenims lengvai susisiekti su konsulatais, išorės paslaugų teikėjais, sienos apsaugos pareigūnais ir policija. Sistemoje patogiai integruota „VIS Mail“, sistema turi įvairių analitinių ir statistikos priemonių. Dėl sistemos žurnalų valdymo ir kontrolės funkcijos ministerijos paramos grupei pranešama apie bet kokią neįprastą duomenis tvarkančių naudotojų veiklą. [*Suomija, 2023 m.*]
- **Pagal ICAO standartus standartizuota trečiųjų šalių piliečių nuotraukų užfiksavimo užsieniečių politikos registre procedūra. Todėl gaunamos kokybiškos nuotraukos ir lengviau nustatyti asmenis, dėl kurių pateikti nacionaliniai perspėjimai dėl grąžinimo ir perspėjimai dėl draudimo atvykti.** [*Vengrija, 2024 m.*]
- **Remiantis kriminalinės ir imigracijos rizikos analize atliekami papildomi automatiniai pirštų atspaudų patikrinimai, siekiant nustatyti asmenų tapatybę ir patvirtinti sutapimus.** [*Vengrija, 2024 m.*]
- **Duomenų centruose įdiegtas gerai suplanuotas ir dokumentais pagrįstas procesas, kuriuo užtikrinamas veiklos tęstinumas. Kūrimo, parengiamajai ir darbinei aplinkai naudojama identiška sąranka, be to, numatyta geografiškai dubliuojanti**

labai apsaugota antrinė vieta. Reguliariai atliekamas nenutrūkstamo elektros energijos tiekimo, atkūrimo iš atsarginių kopijų ir automatinio perjungimo tarp pirminio duomenų centro ir atsarginės vietos sistemų testavimas. Reguliariai peržiūrimi ir atnaujinami informacijos saugumo dokumentai; reguliariai atliekami vidaus auditai. [Slovakija, 2024 m.]

- SIRENE biuro bylų valdymo sistemai priklauso patikima statistinių ataskaitų rengimo priemonė, suteikianti galimybę rengti išsamias kiekvienos policijos nuovados ir sienos perėjimo punkto ataskaitas remiantis vidinėmis pranešimų apie sutapimus formomis. Statistinius duomenis galima filtruoti pagal įvairius parametrus, pavyzdžiui, nusikalstamos veikos rūšį. Tai padeda stebėti, kaip visoje šalyje naudojama Šengeno informacinė sistema, ir teikti ataskaitas eu-LISA. [Kroatija, 2024 m.]
- Tais atvejais, kai tiesioginė prieiga prie Šengeno informacinės sistemos negalima, galutiniai naudotojai gali kreiptis į Centrinę techninę tarnybą faksu arba e. paštu ir tvarkyti perspėjimus saityno ryšių kanalu avariniu režimu. Nustčius aiškias nacionalines procedūras numatyti būtiniausi šio proceso kriterijai ir šablonai užtikrinant, kad galutiniai naudotojai galėtų nepertraukiamai naudotis visomis Šengeno informacinės sistemos funkcijomis. [Lenkija, 2024 m.]

Su nacionaline Šengeno informacine sistema (N.SIS) susiję duomenų apsaugos reikalavimai

- N.SIS administruojančios institucijos priima prašymus dėl duomenų subjekto teisių, pateiktus ne valstybių narių kalbomis. [Lietuva, 2018 m.]
- N.SIS valdytojo duomenų apsaugos pareigūnas yra nustatęs išsamią pranešimo apie duomenų saugumo pažeidimus politiką, įskaitant procedūras, priemones ir nurodymus darbuotojams. [Vokietija, 2020 m.; Norvegija, 2022 m.]
- Decentralizuota asmens duomenų apsaugos stebėsenos struktūra, kai kiekviename policijos padalinyje yra kontaktiniai asmenys asmens duomenų apsaugos klausimais, o už bendrą priežiūrą yra atsakingi du paskirti duomenų apsaugos pareigūnai. [Nyderlandai, 2021 m.]
- Duomenų apsaugos pareigūnas atsako už pažeidžiamumo valdymą, pažeidžiamumo vertinimo veiklos koordinavimą ir rizikos vertinimo bei audito atlikimą; jis aktyviai ir bendradarbiaudamas palaiko ryšius su duomenų valdytoju, pvz., dėl Kibernetinio saugumo operacijų centro, kuris sudarytų sąlygas greitai ir veiksmingai valdyti incidentus, sukūrimo projekto. [Italija, 2021 m.]
- Nacionalinės policijos valdybos naudotojų leidimų valdymas užkerta kelią neteisėtai prieigai prie asmens duomenų. Be padėties, kai keičiasi pareigos arba užduotys, naudotojo viršininkas kasmet patikrina ir įvertina, ar tinkami pavaldinių naudotojų leidimai, ir, jei būtina, pradeda vidaus procedūrą jiems atnaujinti. Atsakingas sistemos

koordinatorius kasmet turi patikrinti, ar suinteresuotųjų subjektų grupėms ir išorės asmenims suteiktos naudotojų teisės yra tinkamos ir naujausios. [*Suomija, 2023 m.*]

- **Nauja Saugumo informacijos ir įvykių valdymo priemonė (SIEM, angl. *Security Information and Event Management*) įgyvendinama kaip žurnalų analizės priemonė, kuri padeda daug geriau nustatyti anomalijas ir galimo netinkamo Šengeno informacinės sistemos naudojimo atvejus. Tai mažina sistemos pažeidžiamumą.** [*Švedija, 2022 m.*]
- **Oro uostų policija aktyviai teikia informaciją apie duomenų subjektų teises. Ji pateikia policijos duomenų apsaugos portalo nuorodą naudodama QR kodus, kurie aiškiai matyti sienos perėjimo punktų pirmoje ir antroje linijose.** [*Vengrija, 2024 m.*]

Su vizų išdavimo procedūra ir Vizų informacine sistema susiję duomenų apsaugos reikalavimai

- Plati N.VIS valdytojo veikla, susijusi su konsulatų ir išorės paslaugų teikėjo priežiūra, be kita ko, duomenų saugumo ir duomenų apsaugos klausimais. Visų pirma N.VIS valdytojas pastaraisiais metais atliko ne vieną savikontrolę. [*Ispanija, 2017 m.; Italija, 2021 m.*]
- Užsienio reikalų, Europos Sąjungos ir bendradarbiavimo ministerijos duomenų apsaugos pareigūnas dalyvauja ministerijos atliekamuose vizų išdavimo procedūros patikrinimuose ir apskritai aktyviai dalyvauja sprendžiant daugelį su vizų išdavimo procedūra susijusių duomenų apsaugos aspektų. [*Ispanija, 2022 m.*]
- Naudojant automatizuotą programinės įrangos priemonę atliekama išsami žurnalų kontrolė siekiant nustatyti incidentus žurnalų failuose. [*Danija, 2022 m.; [Švedija, 2022 m.]*]
- Užsienio reikalų ministerijos IT sistemoje įgyvendintas saugumo informacijos ir įvykių valdymo (SIEM, angl. *Security Information and Event Management*) sprendimas parengtas taikant daug iš anksto nustatytų taisyklių, pagal kurias inicijuojami pavojaus signalai ir e. paštu pranešama ministerijos VISA paramos grupei apie bet kokią neįprastą naudotojų, tvarkančių duomenis centrinėje vizų informacinėje sistemoje (C-VIS), veiklą. Kadangi VISA sistemoje (nacionalinėje pagrindinėje prašymų tvarkymo sistemoje, skirtoje prašymų nagrinėjimui ir sprendimų priėmimui) registruojamas visas duomenų tvarkymas, kurį atlieka visos prieigos teisės turinčios galutinių naudotojų institucijos sistemose VISA ir C-VIS, žurnalų kontrolė apima ir visas tas institucijas. Ministerijos Duomenų apsaugos grupė turi nusistovėjusią duomenų saugumo pažeidimų ir papildomų veiksmų ėmimosi, įskaitant pranešimo Duomenų apsaugos institucijai laiką, vertinimo procedūrą. [*Suomija, 2023 m.*]

SIRENE biuras

SIRENE procedūros

- Prokuratūroje veikia visą parą kasdien budinti tarnyba, kuriai nukreipiama informacija iš SIRENE biuro. [*Danija, 2017 m.*]
- SIRENE darbuotojų dalyvavimas vietoje vykdomoje veikloje vykdamas didelio masto policijos operacijas. [*Šveicarija, 2018 m.*]
- Yra galimybė per SIRENE darbo srauto sistemą pateikti pirštų atspaudus iš Šengeno informacinės sistemos į nacionalinę automatizuotą pirštų atspaudų identifikavimo sistemą ir automatiškai gauti atsakymus „yra atitiktis“ / „nėra atitikties“. Šis procesas pradedamas tik tada, kai SIRENE darbo srauto sistemoje sukuriama atvejo byla. Pagal teisės aktus šis procesas neapima SIS esančių pirštų atspaudų saugojimo nacionalinėje AFIS. [*Airija, 2021 m.*]
- Visos atitinkamos institucijos, susijusios su policijos vidiniu saugiu tinklu, turi savo oficialias specialias pašto paskyras, naudojamas keistis informacija. Visi policijos pranešimai apie incidentus yra matomi visiems biurams, turintiems specialias pašto paskyras, įskaitant SIRENE pareigūnus, kurie aktyviai atlieka visų ES ir trečiųjų šalių piliečių, susijusių su incidentais, apie kuriuos pranešama, paiešką turimose duomenų bazėse, įskaitant SIS. Dėl šių užklausų, jei nustatoma teigiama atitiktis, SIRENE biuras nedelsdamas susisieikia su už bylą atsakinga policijos nuovada (kuri pranešė apie incidentą) ir prašo imtis tolesnių veiksmų dėl asmens, dėl kurio pateiktas perspėjimas. Aktyviu požiūriu, kurio laikosi SIRENE biuras, užtikrinama, kad teikiant užklausas SIS nebūtų praleista jokių sutapimų. [*Kipras, 2023 m.*]

SIRENE darbo srauto valdymo sistema

- Bylų valdymo taikomose programose, kai nustatomas sutapimas perspėjimo, kuriame yra *alias*, neteisėtai naudotos tapatybės ir (arba) sąsajos atveju, iškyla langas, kuriame pabrėžiama, kad yra ši svarbi informacija. Šis pranešimas padeda veiksmingai spręsti vieną iš dažniausiai pasitaikančių problemų, susijusių su skirtingose valstybėse narėse taikomais užklausų sprendimais: sunku užtikrinti, kad ši informacija būtų matoma galutiniam naudotojui. [*Vengrija, 2019 m.*]
- SIRENE darbo srauto sistema automatiškai patikrina visus iš visų tarptautinių kanalų gaunamus pranešimus (įskaitant ir SIRENE formas) pagal iš anksto nustatytus raktažodžius. Formose pateikti asmens duomenys automatiškai tikrinami susietose duomenų bazėse. Teigiami tokios patikros rezultatai žymimi kaip „karštieji sutapimai“, siekiant parodyti, kad tos formos turėtų būti tvarkomos prioritetine tvarka. Šis sprendimas suteikia SIRENE biurui galimybę veiksmingai ir nevilkinant tvarkyti gaunamus prašymus. [*Lichtenšteinas, 2021 m.*]
- Gaunamos A ir M formos (naudojamos keičiantis atitinkamai informacija apie Europos arešto orderius ir ekstradicijos prašymus arba įvairia papildoma informacija, kai nėra

jokios nustatytos procedūros) dėl asmenų automatiškai apdorojamos SIRENE bylų valdymo sistemoje, kurioje dėl su terorizmu susijusių perspėjimų gaunamos formos automatiškai perduodamos Danijos saugumo ir žvalgybos tarnybai. [*Danija, 2022 m.*]

- Pareigūnų sukurtos SIRENE formos yra iš anksto užpildomos perspėjimo duomenimis ir jose pateikiami iš anksto parengti tekstai, kuriuos galima pridėti vos vienu spustelėjimu. Iš anksto parengti tekstai yra pritaikyti kiekvienai perspėjimo formai ir rūšiai. [*Slovakija, 2019 m.*]
- SIRENE bylų valdymo sistema yra bendra IT taikomoji programa, kurioje visi pranešimai tvarkomi labai automatizuotai: gaunamos SIRENE formos automatiškai registruojamos prie esamų bylų ir paskiriamos kompetentingam bylų pareigūnui; gaunamos A formos tvarkomos automatiškai ir pagal raktažodžius tikrinamos nacionalinėse duomenų bazėse. Šis procesas leidžia užtikrinti, kad visos gaunamos su tais raktiniais žodžiais susijusios A formos vieną kartą per dieną būtų automatiškai kartu siunčiamos atitinkamiems departamentams ir skyriams. A formos nukreipiamos operatoriui tvarkyti rankiniu būdu tik atitikties atveju. Policijos naršyklės (registrų) galutiniai naudotojai automatiškai iš Šengeno informacinės sistemos perspėjimo peržiūros lango siunčia specialias nacionalines sutapimo formas į ryšių palaikymo tarnybos elektroninę gaunamų pranešimų pašto dėžutę, o tada jos konvertuojamos į SIRENE pranešimų apie sutapimus formas. Šie procesai labai palengvina SIRENE biuro užduočių vykdymą ir padeda laiku užtikrinti keitimosi papildoma informacija ir formomis veiksmingumą. [*Lietuva, 2023 m.*]

4. Pagrindinių teisių aspektai

Priverstinio grąžinimo stebėseną

- Tinkamą stebėseną užtikrina visiškas nacionalinio garanto nepriklausomumas, jo veiksmų apimtis, grąžinamus asmenis lydintiems asmenims rengiami mokymai pagrindinių teisių (įskaitant pažeidžiamų asmenų grupių teises) ir negrąžinimo principo klausimais, taip pat regioninis visoje teritorijoje veikiančių parengtų priverstinio grąžinimo stebėtojų tinklas. [*Italija, 2021 m.*]
- Reguliarus valstybinio teisių gynėjo priverstinio grąžinimo stebėsenos ataskaitų skelbimas internete, be kita ko, anglų kalba, kaip ombudsmeno metinio bendrojo pranešimo dalis, padeda užtikrinti papildomą išsiuntimo proceso tikrinimo lygmenį, padidinti jo skaidrumą ir toliau remti priverstinio grąžinimo stebėsenos mechanizmo veiksmingumą. [*Čekija, 2019 m.*]
- **Sienos apsaugos tarnyba turi paskirtą patarėją žmogaus teisių klausimais, kuris integruoja sienų valdymo praktiką, kuria gerbiamos pagrindinės teisės, ir ją remia. Tokie paskirti patarėjai žmogaus teisių klausimais dirba ir regioniniuose sienos**

apsaugos tarnybos padaliniuose. Jie dalyvauja vedant mokymus pagrindinių teisių klausimais regionų ir vietos lygmenimis. [Lenkija, 2024 m.]

5. Duomenų apsaugos priežiūra

- Valstybinė duomenų inspekcija organizuoja Šengeno ir Vizų informacinių sistemų priežiūrą naudodama „Business Process Model and Notation“ – grafinį veiklos procesų apibrėžties veiklos procesų modelyje atvaizdą. „Business Process Model and Notation“ suteikia darbuotojams galimybę suprasti savo pareigas kiekviename etape, taip pat visą priežiūros procesą. [Latvija, 2023 m.]

IŠORĖS ASPEKTAI

Bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis

Ryšių palaikymo pareigūnai

- Naudojantis Tarptautinės ryšių palaikymo tarnybos intranetu galima tiesioginė prieiga prie daktiloskopijos duomenų bazės, o tai sudaro sąlygas pareigūnams teikti užklausą nacionalinėje AFIS naudojant prie perspėjimo pridėtą NIST rinkmeną, todėl galima vos per kelias minutes rasti visas atitiktis. Kai atlikus automatinę paiešką nustatoma atitiktis, šią atitiktį taip pat turi patikrinti pirštų atspaudų ekspertas. Šia funkcija sudaromos sąlygos teikiant užklausas nacionalinėse duomenų bazėse naudoti ne tik raidinius skaitmeninius parametrus, bet ir biometrinius duomenis, o tai padidina tikslumą nustatant asmens tapatybę. [*Lietuva, 2023 m.*]
- Į prioritetines trečiąsias šalis siunčiami patarėjai vizų klausimais arba ryšių palaikymo pareigūnai, kurių užduotis – nustatyti galimus neteisėtos migracijos į Šengeno erdvę atvejus ir rinkti žvalgybos informaciją apie naujus metodus ar tendencijas. Kai vizų institucijos nustato suklastotus dokumentus arba tapatybes, ne tik atsisakoma išduoti Šengeno vizą, bet ir nustatomas draudimas atvykti, kad būtų užkirstas kelias trečiosios šalies piliečiui bandyti atvykti per kitą valstybę narę. Šių pareigūnų surinkta žvalgybos informacija reguliariai dalijamasi su atitinkamomis institucijomis koordinavimo susitikimuose gerinant parengtį prie išorės sienų ir gražinimo procedūrų tikslais. Ši žvalgybos informacija padeda rengti nacionalinius ir regioninius planus, leidžiančius imtis tikslinių veiksmų prieš subjektus, dalyvaujančius palengvinant neteisėtą migraciją. Per šias operacijas nustatyti neteisėti migrantai nukreipiami į atitinkamus gražinimo procesus. [*Vengrija, 2024 m.*]
- Ryšių palaikymo pareigūnams buvo suteikta tiesioginė prieiga prie bylų valdymo sistemos, kurią valdo bendras informacinis punktas, todėl jie gali tikruoju laiku gauti informacijos iš nacionalinių ir tarptautinių duomenų bazių. Ši prieiga suteikia jiems galimybę priimti geresnius sprendimus, padeda atlikti tarpvalstybinius tyrimus ir didina veiklos su tarptautiniais partneriais efektyvumą. Be to, bendro informacinio punkto vykdoma priežiūra užtikrinama, kad ryšių palaikymo pareigūnų ir teisėsaugos ryšiai būtų koordinuojami, skaidrūs ir saugūs. [*Čekija, 2024 m.*]

Tarptautinis bendradarbiavimas

- Užmezgus daugiašalį bendradarbiavimą ir sudarius dvišalius susitarimus su keliomis trečiosiomis šalimis galima tikruoju laiku keistis duomenimis apie jūrų stebėjimą ir tai daryti sienos perėjimo punktuose, kai tikrinami keltai, taip pat keistis kita su sienomis susijusia informacija. Valdžios institucijos aktyviai remia nacionalinių sienų kontrolės pajėgumų plėtojimą trečiosiose šalyse, nemokamai skirdamos išteklių. [*Italija, 2021 m.*]

- Nacionalinės institucijos valdo migracijos srautus ir kovoja su tarpvalstybiniu nusikalstamumu, siejama su Šengeno erdvei nepriklausančiomis šalimis, įgyvendindamos regioninę sienos stebėjimo koncepciją. Ji apima ryšių palaikymo pareigūnų iš trečiųjų šalių siuntimą į valstybės narės regioninius koordinavimo centrus ir atvirkščiai, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tiesiogiai bendradarbiauti ir keistis informacija. Sienos apsaugos padaliniai siunčiami į trečiųjų šalių teritorinius vandenius ir veikti sausumoje, užtikrinant nuolatinį bendrą patruliavimą jūroje ir ore. Paieškos ir gelbėjimo mechanizmas papildo regioninę sienos stebėjimo sistemą laivais, kuriuos koordinuoja nacionalinė paieškos ir gelbėjimo agentūra. [*Ispanija, 2022 m.*]
- Pagal nuo 2006 m. įgyvendinamą projektą „Saugi turizmo kryptis“ iš kitų šalių priimami ir kitose šalyse dislokuojami policijos pareigūnai, kad būtų geriau padedama turistams ir piliečiams užsienyje. Į projektą įsitraukia vis daugiau užsienio policijos organizacijų – 2023 m. dalyvavo 24 organizacijos iš 21 šalies. Užsienio policijos pareigūnai veikia pagal sutartus įgaliojimus ir teikia paslaugas turistų kalbomis, todėl sumažėja kliūčių prašant policijos pagalbos. Iš nacionalinių uniformų atpažįstami pakviestieji policijos pareigūnai prisideda prie nusikalstamumo prevencijos ir didina saugumą. [*Kroatija, 2024 m.*]
- Su kaimyninėmis trečiosiomis šalimis sudaryti susitarimai, pagal kuriuos prie šių sienų dislokuojami pakviestieji pareigūnai, padedantys vykdyti stebėjimo ir kitą kontrolės veiklą, tokią kaip patikrinimai kertant sieną. Dėl to didėja reagavimo pajėgumai ir keitimasis informacija. Vienoje kaimyninėje teritorijoje pasienio policijos pareigūnai iš trečiosios šalies partnerės kasdien patruliuoja bendradarbiaudami su vietos sienos apsaugos pareigūnais, kad užkirstų kelią neteisėtai migracijai ir nustatytų neteisėto žmonių gabenimo tarpininkus. Pagal dvišalį susitarimą su kita šalimi partnere tam tikruose sienos perėjimo punktuose šiuo metu dirba vienas pareigūnas, padedantis atlikti patikrinimus ir bendrauti su keleiviais. [*Vengrija, 2024 m.*]
- Teismai ir prokuratūros rengia perspėjimus dėl ieškomų asmenų kartu ir Europos arešto orderius (EAO) lenkų ir anglų kalbomis. Prie perspėjimo pridedant versiją anglų kalba paspartinamos procedūros kitose valstybėse narėse imantis veiksmų dėl tarptautinio sutapimo. [*Lenkija, 2024 m.*]

Vizų politika

Išorės paslaugų teikėjas

- **Finansinių sankcijų taikymas išorės paslaugų teikėjams** sutarties nesilaikymo atveju ir griežtesnė jų darbo stebėseną yra veiksmingas būdas užtikrinti, kad išorės paslaugų teikėjas laikytųsi sutarties nuostatų ir pagerintų savo veiklos rezultatus. [*Austrija, 2022 m.*]

IŠORĖS SIENŲ VALDYMAS

Informuotumas apie padėtį nacionaliniu ir Europos lygmenimis ir ankstyvojo perspėjimo sistema

Bendradarbiavimas (informuotumas apie padėtį)

- Dviejų kaimyninių valstybių narių nacionalinių koordinavimo centrų veiklos koordinavimas suteikia galimybę susidaryti bendrą padėties vaizdą, veiksmingai keistis informacija, gerinti informuotumą apie padėtį prie bendrų sienų ir didinti reagavimo pajėgumus, nes abi šalys taip pat kartu dalijasi ištekliais. [*Portugalija ir Ispanija, 2017 m.*]
- Tiesioginė prieiga prie nacionalinių duomenų bazių (ne tik sienų kontrolei naudojamų duomenų bazių) suteikia nacionaliniam koordinavimo centrui galimybę išlaikyti visapusišką nacionalinės padėties vaizdą ir užtikrinti didesnę savo nacionalinio ir Europos lygmenų suinteresuotųjų subjektų informuotumą apie padėtį. [*Suomija, 2023 m.*]
- Nacionalinis koordinavimo centras nustatė prašymų aktyvinti EUROSUR gretinimo paslaugas rajonų ir vietos lygmenimis peržiūros procedūrą. Pagal tokią procedūrą tikrinamas kiekvieno EUROSUR gretinimo paslaugų prašymo teisėtumas ir aktualumas prieš juos pateikiant FRONTEX, užtikrinant, kad FRONTEX būtų siunčiami ir tada naudojami vykdant operacinę veiklą tik aktualūs ir ekonomiškai efektyvūs prašymai dėl EUROSUR gretinimo paslaugų. [*Suomija, 2023 m.*]
- **EMPACT sistemai priklausančio EMPACT operatyvinių veiksmų plano paskirtis – kovoti su nusikaltėlių tinklais, dalyvaujančiais gaminant sintetinius narkotikus ir naujas psichoaktyvias medžiagas, jais prekiaujant ir juos platinant, o jo įgyvendinimo varomoji jėga yra Policijos Centrinio tyrimų biuro Narkotikų skyriaus vadovas. Jis gauna gana unikalią operatyvinę paramą ir veiksmingai nustato įvairias finansines galimybes bei jas naudoja. Šią veiklą kaip prioritetą remia ir vykdydamas administracines užduotis bei remdamas kovos su prekyba narkotikais pastangas padeda Vidaus reikalų ministerijos Europos projektų įgyvendinimo centras.** [*Lenkija, 2024 m.*]
- Sienos apsaugos pareigūnai ir muitinė glaudžiai bendradarbiauja sienos perėjimo punktuose įgyvendindami integruotą skaitmeninio pasienio procedūrą, kad sustiprintų patikrinimus ir užtikrintų sklandesnę procesą. Surinktus duomenis ir pirmos linijos patikrinimų rezultatus, įskaitant SIS informaciją, sienos apsaugos pareigūnai perduoda tiesiogiai muitinei, kuri tęsia tikrinimus naudodamasi iš anksto užpildytais duomenimis. [*Lenkija, 2024 m.*]

Rizikos analizė

Sausumos sienos

- **Sienu kontrolės institucijos nacionalinė rizikos analizės sistema yra veiksminga ir paremta funkcinio tarpžinybinio bendradarbiavimu. Du kartus per metus sienų kontrolės institucija kartu su muitine ir nacionaline policija pateikia bendrus rizikos analizės produktus. Reguliariu ir sistemingu keitimusi informacija tarp atitinkamų nacionalinių institucijų, dalyvaujančių įgyvendinant Europos integruotą sienų valdymą, kad būtų sukurti bendri rizikos analizės produktai, užtikrinamas visapusiškas nacionalinis informuotumas apie padėtį ir padedama užtikrinti tinkamus reagavimo pajėgumus. Be to, atitinkamos sienų valdyme dalyvaujančios institucijos organizuoja bendrus mokymus, bendras operacijas ir specialiai pritaikytus veiksmus. [*Lietuva, 2023 m.*]**
- **Pasienio policijos nacionalinės rizikos analizės sistemos dalis yra į nacionalinę sienų valdymo informacinę sistemą integruota taikomoji programa, skirta nustatyti konkretaus rizikos profilio asmenims ir (arba) transporto priemonėms. Taikomąja programa visuose sienos perėjimo punktuose gali naudotis visi policijos pareigūnai, dalyvaujantys vykdant sienų kontrolę, ir užtikrinama, kad rizikos analizės profiliai būtų veiksmingai naudojami visais organizaciniais lygmenimis bei kad būtų gerinama sienų kontrolės kokybė. Siekdama nustatyti didelę riziką keliančius asmenis arba transporto priemones, pasienio policija sukūrė automatinę taikomąją rizikos rodiklių programą. Ji integruota į sienų valdymo informacinę sistemą. Atliekant patikrinimus kertant sieną aktyvinti rodikliai padeda automatiškai nustatyti potencialius nusikalstamos veikos vykdytojus. Rodikliai yra automatiškai susieti su rizikos profiliais – sienos apsaugos pareigūno ekrane rodomas geltonas pavojaus signalas su nuoroda į profilį ir pateikiami tiksliniai nurodymai, kaip nustatyti asmens statusą. Sienos apsaugos pareigūnai gali aktyvinti šiuos rodiklius tam tikruose sienos perėjimo punktuose ir tam tikru laiku. [*Kroatija, 2024 m.*]**

Patikrinimai kertant sieną

Oro sienos

- **Specialus šešių sienos apsaugos pareigūnų padalinys stebi privačias transporto priemones ir rekreacinei aviacijai naudojamus orlaivius, įskaitant lengvuosius orlaivius ir sraigtasparnius, nes turi prieigą prie karinio radaro tikralaikį maršrutų sekimo ir skrydžio duomenų. Padalinys gauna visus skrydžio planus, kurie po to analizuojami. Kai išvykimo arba atvykimo oro uostas nėra sienos perėjimo punktas, policijos padaliniui pateikiamas perspėjimas, kad jis įsikištų. Jeigu aerodromuose, kurie nėra skirti sienos kirtimui, leidžiamasi be leidimo, institucijos skiria baudas. Reguliariai atliekamas nukrypstančių skrydžių maršrutų rizikos vertinimas. [*Belgija, 2020 m.*]**

- Ryšių tarp pirmos linijos ir antros linijos oro uosto sienos perėjimo punktuose palaikymas naudojant nacionalinę taikomąją programą yra labai automatizuotas ir patogus naudoti. Nustačius sutapimą, pirmos linijos pareigūnas turi galimybę įrašyti pastabas į specialų lauką ir informacija apie sutapimą kartu su pranešimu, kuriame pateikiamos pastabos, siunčiama per nacionalinę taikomąją programą iš pirmos linijos į antrą liniją. Kalbant apie e. vartus, nustačius perspėjimo dėl atsargaus patikrinimo sutapimą, e. vartų operatorius taip pat gali prie sutapimo pridėti pastabą, kuri nedelsiant perduodama antros linijos pareigūnams, kurie surenka papildomą turimą informaciją ir išsiunčia sutapimo formą SIRENE biurui. Taip sudaromos sąlygos atlikti patikrinimą neužmezgant ryšio su perspėjimo subjektu ir surinkti reikiamą informaciją. [*Lietuva, 2023 m.*]
- Informacijos apie keleivius skyrius atsako už visų šiuo metu šalyje vykdomų skrydžių keleivių duomenų rinkimą ir tvarkymą. Jo užduotis – visą parą kasdien informuoti kompetentingas teisėsaugos institucijas apie poreikį toliau tikrinti atvykstančius ir išvykstančius keleivius, automatiškai palyginus jų duomenis atitinkamose duomenų bazėse (pvz., Šengeno informacinėje sistemoje, I24/7) arba pagal abstrakčius profilius, sumodeliuotus bendradarbiaujant ir (arba) tokių institucijų prašymu. Kadangi skyrius gauna užklausas iš visų teisėsaugos institucijų, jis turi unikalią galimybę pastebėti besidubliuojančius tyrimus ir dominančius objektus bei informuoti atitinkamas agentūras. Gerai parengta bylų valdymo sistema, skirta ryšiams su kitų valstybių narių kompetentingomis institucijomis ir informacijos apie keleivius skyriais palaikyti ir sukurta remiantis geriausia tarptautine praktika, yra sėkmingo skyriaus užduočių vykdymo ir keitimosi informacija pagrindas. Vykdam operacijas tinkamai atsižvelgiama į duomenų apsaugos ir procedūrinius reikalavimus, nustatytus atitinkamuose ES ir nacionalinės teisės aktuose. Skyrius aktyviai vykdo informuotumo apie savo siūlomus pajėgumus didinimo kampanijas. Jis turi kokybiškus techninius ir žmogiškuosius pajėgumus. [*Latvija, 2023 m.*]

Sausumos sienos

- **Automatinis išankstinis transporto priemonių, artėjančių prie sausumos sienos kontrolės kabinų, patikrinimas Šengeno informacinėje sistemoje naudojant automatinio automobilio registracijos numerio identifikavimo sistemą, įskaitant daiktų plėtinius.** [*Kroatija, 2024 m.*]

Sienos stebėjimas

- Sienos apsaugos pareigūnai stebėjimo ir intervencijos užduotims atlikti naudoja bepiločius orlaivius. Prie sistemos prisijungęs kiekvienas regioninis padalinys, atsakingas už išorės sausumos sienas. Ją sudaro trys platformos (nepilotuojami mažieji motorizuotieji sklandytuvai), antžeminė stotis (su nuotoliniu valdymu, ekranais ir antena) ir kita pagalbinė įranga. Platformose įrengtos dienos šviesos ir naktinio vaizdo kameros, o viena platforma gali būti naudojama bet kuriuo metu. Kokybiški vaizdo

kamerų vaizdai tikroju laiku perduodami antžeminei stočiai arba kitiems prisijungusiems gavėjams. Ši bepiločių orlaivių sistema gali padėti padidinti sienos stebėjimo pajėgumus, pagerinti informuotumą apie padėtį ir lengviau užtikrinti reagavimo pajėgumus. Aptikus skraidantį objektą, regioninis koordinavimo centras nedelsiant informuojamas apie taikytinas konkrečias intervencijos priemones. [Lenkija, 2019 m.]

- **Daugumoje išorės sausumos sienos vietų įrengta elektroninė užtvarų sistema, kurią sudaro daug dieninio ir naktinio matymo bei termovizinių kamerų bei judesio ir seisminių jutiklių. Sistemą stebi regioniniai centrai, perduodantys automatiškai sugeneruotus pavojaus signalus į vietos koordinavimo centrus, kad būtų išsiųsti patruliai. Taip veiksmingai nustatomi neleistino sienos kirtimo atvejai, sudaromos sąlygos vykdyti stebėseną tikroju laiku ir patruliai gali reaguoti greičiau.** [Lenkija, 2024 m.]
- **Nacionaliniai sienos apsaugos pareigūnai operatyviniams veiksmams planuoti, koordinuoti ir susijusioms ataskaitoms teikti naudoja IT sistemą – visa apimančią platformą, skirtą iš esmės veiksmingai išorės sienų kontrolei didinti. Sistemoje yra keli moduliai, suteikiantys naudotojui galimybę išsaugoti informaciją apie įvykius ir ja dalytis, rodyti įvykius žemėlapyje, planuoti patruliavimą ir darbo grafikus, rodyti operatyvinių padalinių padėtį tikroju laiku ir perduoti ataskaitas.** [Lenkija, 2024 m.]

Nacionalinė sienos stebėjimo duomenų bazė

- Nacionalinio sienos stebėjimo koncepcijos pagrindas – išsami ir veiksminga nacionalinė duomenų bazė, apimanti visas svarbias funkcijas, padedančias vykdyti operacines ir taktines užduotis. Ši sistema atitinka visus sienos stebėjimo veiklos ciklo elementus: padedama rinkti informaciją, pranešama apie taktinius ir operacinius įvairios veiklos rezultatus, planuojamos pamainos, valdomas ir koordinuojamas patruliavimas, rengiami efektyvūs reagavimo veiksmai vietoje ir užtikrinamas nuoseklus informuotumas apie padėtį. Programine įranga suteikiama bendra paslaugų platforma visoms teisėsaugos institucijoms, taip užtikrinant veiksmingą išteklių naudojimą ekstremaliosios situacijos atveju ir naudą, gaunamą sutelkiant padėties vaizdo elementus nustatytoje atsakomybės srityse. Programinė įranga yra susieta su į vietą išsiųstų patrulių mobiliosios IT aplinkos funkcijomis. Kadangi sistemos struktūra yra visapusiška ir nuosekli, ji gali būti naudojama vietos, regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis. [Estija, 2023 m.]

GRAŽINIMAS

Nacionalinės gražinimo sistemos veiksmingumas

Gražinimo procedūros

- Taikant praktiką, kai sprendimai gražinti, išsiųsti ir uždrausti atvykti priimami vienu etapu, sumažėja administracinė našta, kartu užtikrinama visapusiška pagarba gražinamų asmenų procesinėms teisėms. [*Austrija, 2015 m.*]
- Taikant procedūrą, pagal kurią pranešama apie ketinimą nustatyti draudimą atvykti, kai atliekant patikrinimus išvykstant nustatomas neteisėtas buvimas, ir pagal kurią trečiosios šalies pilietis turi galimybę pareikšti prieštaravimus, institucijos gali nustatyti draudimą atvykti, nesutrukdydamos trečiosios šalies piliečiui išvykti ir gerbdamos jo teises. [*Nyderlandai, 2021 m.*]
- **Nacionalinės valdžios institucijos parengė dokumentą dėl galimos reintegracijos pagalbos, kurį su juo susipažinę turi pasirašyti trečiųjų šalių piliečiai. Jis saugomas kartu su jų bylos dokumentais ir palengvina bendravimą su sulaikymo centrų gražinimo konsultantais.** [*Kroatija, 2024 m.*]
- **Kitų valstybių narių priimtų sprendimų gražinti tarpusavio pripažinimas. Jei bus randamas teisės būti šalyje neturintis trečiosios šalies pilietis, dėl kurio kitoje ES šalyje priimtas sprendimas gražinti, nacionalinės valdžios institucijos šį sprendimą nedelsdamos pripažins ir užtikrins jo vykdymą. Jos nepriims naujo sprendimo gražinti ir nesusisieks su sprendimą priėmusia šalimi, bet imsis asmens išsiuntimo į šalį, į kurią gražinama, veiksmų – kai tai pagrįsta, po atnaujinto vertinimo.** [*Čekija, 2024 m.*]

Priverstinio gražinimo procedūra

- Yra nustatytos procedūros, pagal kurias institucijos gali greitai priimti sprendimą dėl vėlesnio prieglobsčio prašymo, pateikto vykstant išsiuntimo procesui, kad būtų išvengta trečiosios šalies piliečio išsiuntimo atidėjimo arba vilkinimo, kartu užtikrinant veiksmingą negražinimo principo įgyvendinimą. [*Nyderlandai, 2015 m.*]

Savanoriškas grįžimas

- Per visą gražinimo procesą savanoriškas grįžimas yra nacionalinių institucijų prioritetas. Laikomasi iniciatyvaus požiūrio, kuriuo visais procedūros etapais, visų pirma sulaikymo centruose, siekiama motyvuoti trečiųjų šalių piliečius išvykti savanoriškai. Manoma, kad sulaikymo centrai padeda skatinti savanorišką grįžimą, nes juose už konkrečių atvejų nagrinėjimą atsakingi specialistai ir institucijos aktyviai motyvuoja trečiųjų šalių piliečius savanoriškai išvykti iš šalies ir kartu suteikiama tinkama pastogė bei parama. [*Nyderlandai, 2021 m.*]
- Ankstyvuojų etapu pradėtas bendradarbiavimas su gražinamais asmenimis propaguojant savanorišką grįžimą ir (arba) išvykimą ir galimybę gražinamajam asmeniui bet kuriuo

gražinimo proceso etapu dalyvauti savanoriško grįžimo programoje padeda skatinti naudojimąsi savanoriško grįžimo ir reintegracijos galimybe, kuri yra neatsiejama ES savanoriško grįžimo ir reintegracijos strategiją atitinkančios bendros ES grąžinimo sistemos dalis, ir didinti jo mastą. [*Liuksemburgas, 2016 m.; Danija, 2022 m.*]

IT sistema

- Nacionalinė IT grąžinimo bylų valdymo sistema, sukurta pagal FRONTEX modelį (RECAMAS), yra su grąžinimu susijusioms institucijoms skirta veiksminga ir integruota priemonė, kuria skatinamas veiksmingas grąžinimo bylų valdymas. [*Italija, 2021 m.; Estija, 2023 m.*]
- Nacionalinę migracijos bylų valdymo sistemą prijungus prie FRONTEX grąžinimo sistemos (FAR) užsakomųjų skrydžių modulio, nacionalinės institucijos gali tiesiogiai gauti informaciją apie visas užsakomųjų skrydžių operacijas, organizuojamas padedant FRONTEX, joms taip pat padedama veiksmingiau organizuoti grąžinimo operacijas ir jose dalyvauti. [*Austrija, 2020 m.*]

Sulaikymas išsiuntimo tikslu

Sulaikymo centrai

- Įrengus vaikų kambarį užsieniečiams skirtame registracijos centre, vaikams sukurta tinkama stimuliuojanti aplinka. Jis ilgai atidarytas, juo galima naudotis be apribojimų, jame yra socialinis darbuotojas ir daug žaidimų bei įvairios veiklos – visa tai padeda užtikrinti jo patrauklumą vaikams. [*Lietuva, 2018 m.*]
- Šeimos centrai ir tiksliniai psichiatrijos skyriai gali patenkinti ypatingus sulaikytų pažeidžiamų asmenų poreikius. Šeimos centro patalpų išdėstymas, veikla ir darbuotojų įsipareigojimas suteikia galimybę užtikrinti šeimoms kuo artimesnes įprastoms gyvenimo sąlygas ir užtikrinti joms bei nelydimiems nepilnamečiams tinkamą stimuliuojančią aplinką. Psichiatrijos skyriuje numatytas glaudus atitinkamų partnerių bendradarbiavimas, siekiant patenkinti pažeidžiamų asmenų, patiriančių psichologinių problemų grąžinimo proceso etapu, poreikius ir kartu didinti grąžinimo procedūrų veiksmingumą. [*Nyderlandai, 2021 m.*]
- Parengti protokolai ir darbuotojų mokymas, taip pat dizainas ir režimas padeda sumažinti nepilnamečių patiriamą stresą ir traumą grąžinimo proceso etapu ir atitinka geriausių vaiko interesų principą. [*Norvegija, 2022 m.*]
- Užsieniečiams skirti centrai turi psichikos sveikatos priežiūros tarnybas, kuriose trečiųjų šalių piliečiams siūloma pagalba psichikos sveikatos klausimais, pavyzdžiui, dėl potrauminio streso sutrikimo, ir užtikrinama savižudybių prevencija, taip pat padedama prisitaikyti. Psichologai atlieka visų atvykusių asmenų pirminį vertinimą ir informuoja juos apie galimybes centre kreiptis dėl psichologinės pagalbos. Taip sudaromos sąlygos anksti nustatyti psichologines problemas, o tai gali užtikrinti veiksmingą požiūrį į tokius

atvejus ir jų nagrinėjimą. Psichikos sveikatos priežiūros tarnybų paslaugomis galima pasinaudoti darbo valandomis nuo pirmadienio iki penktadienio, dėl susitikimo susitarus telefonu arba pateikus prašymo formą. Tai padeda sukurti atvirą ir saugią aplinką, ypač prekybos žmonėmis aukoms ir kitiems pažeidžiamiesiems asmenims. [*Lietuva, 2023 m.*]

- **Sulaikymo sąlygas priėmimo centre sudaro ir erdvi poilsio zonos lauke: speciali žaidimų aikštelė mažiems vaikams ir apželdinta poilsio zona suaugusiesiems, taip sukuriant malonią aplinką ir erdvę norintiems privatumo. Tokiu būdu sumažinama konfliktų ir perpildymo rizika. [*Kroatija, 2024 m.*]**
- **Sulaikymo centre veikia švietimo skyrius, kuriame dirba 11 pareigūnų, organizuojantis įvairią švietimo, socialinę, kultūrinę (atsižvelgiant į kultūrų ypatumus) ir sporto veiklą bei renginius. Sulaikytieji gali kreiptis į darbuotojus nuo pirmadienio iki šeštadienio 12 valandų per dieną, pareigūnai vilki civilių drabužiais. Kai kurie iš jų turi švietimo ir psichologijos sričių profesinės patirties ir centre atlieka aktyvų vaidmenį užkertant kelią konfliktams. [*Lenkija, 2024 m.*]**
- **Sulaikymo centruose sulaikytiesiems teikiama prie jų poreikių pritaikyta visapusiška medicininė priežiūra. Jei priežiūros vietoje užtikrinti negalima, sulaikytieji greitai perkeliami į išorines specializuotas klinikas. Šio gydymo išlaidas padengia sienos apsaugos tarnyba. Sunkios sveikatos būklės atveju sulaikytieji paleidžiami ir perkeliami į specialias priežiūros organizacijas. [*Lenkija, 2024 m.*]**
- **Sulaikymo centre įrengtas visą parą kasdien atidarytas specialus kūdikių kambarys, kuriame motinos gali rūpintis savo naujagimiais privačioje ir atskiroje patalpoje. Kambaryje yra būtini baldai ir kūdikių priežiūros reikmenys. Taip pat yra erdvi ir gerai įrengta vaikų priežiūros patalpa, kurioje siūloma įvairiam amžiui pritaikytos veiklos, žaislų ir žaidimų. Vaikai, kurių tėvai sulaikyti centre, gali būti žaidimų kambaryje sutikus tėvams. Labai mažus vaikus taip pat gali prižiūrėti vienas iš tėvų, taip užtikrinant saugią ir palankią aplinką visiems. [*Čekija, 2024 m.*]**
- **Sulaikymo centre naudojamos įvairios pagalbinės vaizdinės priemonės – orientaciniai stendai, nuorodos, vidaus taisyklės, plakatai ir kt., kurios yra pritaikytos vaikams ir jiems prieinamos. Ši medžiaga su piktogramomis pateikiama nepilnamečiams lengvai matomame aukštyje ir parengta taip, kad jiems lengva ją suprasti. Be to, įvairiomis kalbomis plačiai prieinamas FRONTX vaikams skirtas priemonių rinkinys. [*Čekija, 2024 m.*]**

VIDAUS SIENOS

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas vidaus pasienio zonose

Operatyvinis bendradarbiavimas su kaimyninėmis valstybėmis narėmis

- Bendras trišalis patruliavimas traukiniuose su kaimyninėmis šalimis. [*Austrija, 2015 m.*]
- Du kartus per metus valstybės narės rengia bendrą nusikaltimų analizės ataskaitą, o kas dvi savaites – operatyvinės nusikaltimų analizės ataskaitą. Be to, kasdien rengiamas informacinis pranešimas, kuriame pateikiama informacija apie vienoje valstybėje narėje įvykdytus nusikaltimus, ir juo dalijamasi su valstybėmis narėmis partnerėmis. [*Lichtenšteinas, 2015 m.*]
- Pasienio regiono policijos apygardoje veikia bendra analizės grupė. Ją sudaro kelios agentūros, apimančios policiją, muitinę ir pasienio bei kriminalines tarnybas. Analize remiamasi priimant sprendimus dėl sienų kontrolės, viešosios tvarkos palaikymo ir muitinės klausimų. Buvo pažymėta, kad analizės ataskaitos buvo naudojamos siekiant informuoti pareigūnus prieš bendrą patruliavimą, be kita ko, nustatant, kuriomis dienomis, kuriuo laiku ir kuriose vietose bus patruliuojama. Uostų, kuriems suteiktas su atvykimu iš už Šengeno erdvės ribų susijęs leidimas, atveju rengiamos mėnesinės rizikos analizės ataskaitos. Jos naudojamos sienų kontrolės operaciniams ir administraciniams aspektams pagrįsti. [*Danija, 2017 m.*]
- Siekdamas užtikrinti veiksmingą tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir išteklių pasidalijimą, kaimyninės valstybės narės pasirašė susitarimą dėl bendro slaptų žmoniškųjų žvalgybos šaltinių naudojimo slaptoms žvalgybos operacijoms vykdyti pasitelkus bendrą policijos pareigūnų rezervą. [*Lietuva, 2018 m.*]
- Prasidėjus operacijai, nacionalinė duomenų sistema sukuria ekrano blyksnius, todėl operatoriai nedelsiant išpėjami apie būtinus tolesnius veiksmus. Joje taip pat numatyta tiesioginės transliacijos galimybė. Sistemoje taip pat matyti patruliuojančių automobilių geografinė padėtis. Prie jos tiesioginę prieigą turi policijos bendradarbiavimo ir muitinės centrai bei bendras informacinis punktas. [*Čekija, 2019 m.*]
- Jungtinės dvišalės kovos su neteisėta imigracija ir neteisėtai žmones gabenančiais asmenimis brigados – tai integruoti ir nuolatiniai tarptautinio bendradarbiavimo mechanizmai, suteikiantys galimybę dviem kaimyninėms šalims organizuoti kontrolę, remiantis bendra migracijos rizikos analize. Šios prie Prancūzijos ir Vokietijos bei Prancūzijos ir Italijos sienų veikiančios brigados (arba jungtiniai daliniai), sudarytos iš vienodo skaičiaus abiejų šalių pareigūnų, atrinktų pagal jų techninius ir kalbinius gebėjimus, reglamentuojamos Priumo susitarimais arba dvišaliais susitarimais. Jungtinės brigados (arba jungtiniai daliniai) ne tik organizuoja bendrą patruliavimą, bet ir rengia bendrą mokymą. Ši jungtinių brigadų sistema padeda dviem kaimyninėms šalims keistis informacija ir palengvina kontrolės operacijų koordinavimą, todėl turėtų

būti skatinama ją naudoti ir taikyti prie kitų sienų, visų pirma Prancūzijos ir Ispanijos sienos. [*Prancūzija, 2021 m.*]

- Regioniniu lygmeniu tarpvalstybinis bendradarbiavimas grindžiamas administraciniais protokolais su kaimyninių valstybių narių kompetentingomis institucijomis, kurie po to įgyvendinami priimant metinius veiksmų planus. Šis praktinis bendradarbiavimas apima bendrą rizikos analizę, bendras operacijas ir patruliavimą, konkrečių renginių valdymą ir bendrus mokymus. Reguliariai planuojamas bendras patruliavimas. Ši bendradarbiavimo koncepcija yra geras bendro operacinio atsako regioniniu lygmeniu, bendro ribotų išteklių naudojimo ir visapusiškesnio nusikalstamumo padėties vaizdo pagrindas. [*Estija, 2023 m.; Latvija, 2023 m.*]
- **Aktyviai imamasi priemonių siekiant apriboti laikino vidaus sienų kontrolės atnaujinimo atvejus rengiant reguliarius ir tikslinius susitikimus su kaimyninėmis šalimis ir vykdant taktinį ir operatyvinių bendradarbiavimą pasienio regionuose. Reguliariai organizuojami bendri tarpvalstybiniai mokymai ir persekiojimo kertant sieną pratybos, o pagrindinė informacija apie šią galimybę platinama lankstinukuose visiems nacionalinės policijos pareigūnams. Per platų tinklą ir paskirtus vyresnius pareigūnus kiekviename pasienio regione policijos institucijos nuolat palaiko ryšius su savo (vidiniais) tarpvalstybiniais partneriais. Nuolat užtikrinama bendra stebėseną, analizė ir reagavimas į kylančias grėsmes. Kai kyla grėsmių saugumui arba jos padidėja, taip pat gali būti rengiamas bendras patruliavimas, veiksmai, pratybos, planavimas ir kt. Jei atnaujinama vidaus sienų kontrolė, abi šalys analizuoja įgyvendinimą, kad išvengtų kontrolės atnaujinimo ateityje.** [*Slovakija, 2024 m.*]
- Politiniu ir strateginiu lygmeniu tai daroma rengiant reguliarius ir tikslinius susitikimus bei konsultacijas su kaimyninėmis šalimis, tačiau daugiausia dėmesio skiriama taktiniam ir operatyviniam bendradarbiavimui pasienio regionuose. Kartu su kaimyninėmis valstybėmis narėmis reguliariai rengiami su persekiojimu kertant sieną susiję bendri mokymai ir pratybos. Pagrindinė informacija apie šią galimybę pateikiama lankstinukuose visiems Slovakijos policijos pareigūnams. Per savo platų policijos bendradarbiavimo centrų tinklą ir kiekviename pasienio regione paskirdamos tam tikrus vyresnius pareigūnus, atsakingus už teisėsaugos bendradarbiavimo su kaimynine šalimi koordinavimą, (įgaliotuosius atstovus sienų reikalams) Slovakijos policijos pajėgos nuolat palaiko ryšius su kolegomis kitoje vidaus sienos pusėje. Taip užtikrinama nuolatinė bendra saugumo padėties pasienio regionuose stebėseną ir analizė, todėl galima greitai nustatyti kylančias grėsmes ir bendrai į jas reaguoti. Kai kyla tam tikrų grėsmių saugumui arba jos padidėja, bendradarbiauti tarpvalstybiniu mastu imama aktyviau: rengiamas bendras patruliavimas, bendri veiksmai, bendros pratybos, bendras planavimas ir kt. Vis dėlto, kai nepaisant šių prevencinių priemonių tam tikrais atvejais laikoma, kad vidaus sienų kontrolę atnaujinti būtina, kaip ši kontrolė įgyvendinta, po to drauge analizuoja abi šalys, kad nustatytų galimas priemones, kaip jos išvengti ateityje. Tai laikoma geriausia praktika. [*Slovakija, 2024 m.*]

- Įdiegus naują bendro patruliavimo koncepciją, parengtą remiantis 2023 m. atitinkamų nacionalinės policijos būstinių susitarimu, sustiprintas kaimyninių Šengeno valstybių policijos bendradarbiavimas. Tarpvalstybiniame policijos bendradarbiavimo centre buvo įsteigtas operatyvinis centras, turintis vadovavimo, kontrolės ir ryšių pajėgumų. Veiksmų pamatas – regioninis rizika grindžiamas veiklos planas. Dalyvaujantys patruliai stebimi naudojantis GPS įtaisais ir turėdami mobiliuosius įrenginius žino apie vieni kitų buvimo vietą. Bendros operacijos, įskaitant 12–16 mišriojo patruliavimo operacijų per mėnesį, vykdomos netoli bendros sienos. Pagal planą pasirenkamos patruliavimo rūšys ir įranga, pavyzdžiui, bepiločiai orlaiviai ir naktinio matymo priemonės. Nuo 2022 m. birželio mėn. prie šių operacijų prisijungė ir kitos kaimyninės Šengeno institucijos.
[Vengrija, 2024 m.]

VIDAUS SAUGUMAS

Nacionalinės teisėsaugos strategijos

- Kas ketverius metus teisingumo ir saugumo ministras nustato nacionalinę saugumo darbotvarkę ir nacionalinius politikos tikslus, susijusius su policijos pareigomis. Regionų lygmeniu vietos valdžios institucijos nacionalinius prioritetus perkelia į regioninės policijai skirtos politikos tikslus, įtrauktus į regioninę saugumo darbotvarkę. Siekdamas surinkti tinkamą žvalgybos ir kitokią informaciją, teisėsaugos institucijos ja keičiasi, kad galėtų prisidėti prie nacionalinės saugumo darbotvarkės, regioninių saugumo darbotvarkių ir Europolo Sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo grėsmių vertinimo (SOCTA). Koordinuoti ir stebėti visą procedūrą pavesta Tyrimų departamento iniciatyviniams komitetams. Per kasdien rengiamą operatyvinę instruktažą įvairios policijos grupės gali būti informuojamos apie konkrečius jų veiklos srities aspektus, kuriems reikia skirti dėmesio. Jie naudojami, pavyzdžiui, kaip atskaitos taškas formuojant kovos su organizuotu nusikalstamumu politiką ir nustatant grėsmės lygius, rodančius teroristinio išpuolio tikimybę. Be to, visų regioninių žvalgybos tarnybų tyrimų ir analizės biurai atlieka savo grėsmės ir saugumo vertinimus. [Nyderlandai, 2021 m.]
- Generalinė prokuratūra į bendrą informacinį punktą paskyrė ryšių prokurorą, su kuriuo dažnai konsultuojamasi dėl perspėjimų žymėjimo ir tarptautinių arešto orderių, sudėtingų tarptautinių nusikalstamų veikų tyrimų ir visų kitų bylų, kuriose reikia prokuroro indėlio. [Portugalija, 2022 m.]
- Labai glaudus užsienio ryšių palaikymo pareigūnų ir centrinės tarptautinio teismo bendradarbiavimo institucijos, kuri gali patarti ir padėti raštu parengti Europos tyrimo orderius arba savitarpio teisinės pagalbos prašymus, skirtus valstybei narei, bendradarbiavimas. [Portugalija, 2022 m.]
- Policijos kriminalinės analizės padalinių naudojama analitinė priemonė leidžia, remiantis operatyviniais duomenimis, parengti nusikalstamos veikos reiškinių profilius, kurie naudotojui rodo interaktyvią minėto reiškinių, jo tendencijų, *modi operandi* ir raidos vizualizaciją. Nuo 2019 m., kai pradėta taikyti ši programa, policija gerokai padidino analizuojamų nusikalstamos veikos reiškinių skaičių ir padaugėjo šios priemonės naudotojų. [Lietuva, 2023 m.]

Bendro informacinio punkto, skirto tarptautiniam keitimuisi teisėsaugos informacija, veiklos organizavimas

Organizavimas, keitimasis informacija

- Siekdama geriau koordinuoti tarptautinį policijos bendradarbiavimą, policija sukūrė už tarptautinį policijos bendradarbiavimą atsakingų ryšių palaikymo pareigūnų tinklą. Jie dirba visose regioninėse policijos būstinėse ir sostinės policijos būstinėje. Kontaktiniai

pareigūnai padeda gerinti keitimosi informacija prašymų kokybę ir palengvina su jais susijusį koordinavimą. [*Lenkija, 2019 m.*]

- Yra nusistovėjęs kasdien iš vietos lygmens į regioninį ir valstybės lygmenis perduodamų pranešimų apie nusikalstamus incidentus srautas. Praktiškai vietos nuovados valdymo grupė, regioninis lygmuo ir valstybės centrinis kriminalinės policijos biuras turi nuolatinę prieigą prie e. ataskaitos apie pastarųjų 24 valandų įvykius. Ji suteikia galimybę visais lygmenimis priimti informacija pagrįstus sprendimus. [*Vokietija, 2020 m.*]
- Kovos su terorizmu operacijų koordinavimo sistemoje kaupiama visa žvalgybos informacija iš įvairių policijos organizacijų ir institucijų, atsakingų už terorizmo, smurtinio radikalizmo, organizuoto ir sunkaus nusikalstamumo prevenciją ir kovą su jais. Sistema yra tinkama alternatyva, pagal ją informacijos valdymas derinamas su operatyviniu koordinavimu tuo atveju, kai atitinkamos nacionalinės institucijos neturi prieigos prie viena kitos duomenų bazių. [*Ispanija, 2022 m.*]
- Tarptautinių bylų pareigūnų siuntimas regioniniu lygmeniu į įvairius policijos padalinius. Šie pareigūnai priklauso bendram informaciniam punktui ir dalyvauja keturių savaičių trukmės mokymuose apie didelės apimties IT sistemas, keitimasi papildoma informacija SIRENE kanalu, biometrinių duomenų valdymą ir lankosi Europole bei Eurojuste. Jie turi visapusišką prieigą prie bendro informacinio punkto bylų valdymo sistemų, Interpolo saugios pasaulinės policijos ryšių sistemos I-24/7 ir turi teises įvesti Šengeno informacinės sistemos perspėjimus ir Interpolo pranešimus. Jie taip pat turi lygiavertę prieigą prie atitinkamų sistemų ir lygiaverčius leidimus kaip ir į nacionalinį SIRENE biurą ir Tarptautinį ryšių centrą paskirtas bylų pareigūnas. Dėl to kiekviename vietiniame skyriuje turima ekspertinių žinių apie Šengeno informacinę sistemą. Be to, tarptautiniai bylų pareigūnai tikrina prašomos informacijos kokybę ir teisinę svarbą, rengia SIENA pranešimus, kurie turi būti siunčiami Europolo ryšių palaikymo pareigūnams, ir rengia mokymus apie tarptautinį policijos bendradarbiavimą vietos policijos padalinyje. [*Suomija, 2023 m.*]
- **Nacionalinė policija naudoja integruotą bylų valdymo sistemą tikralaiki komunikacijai, išteklių koordinavimui ir užduočių skyrimui vadovavimo centruose palengvinti. Jos patogi naudoti struktūra leidžia užtikrinti greitą reagavimą ir veiksmingą koordinavimą dinamiškose situacijose, nes komandomis ir informacija dalijamasi tiesiogiai su patruliais ir specializuotais padaliniais. Sistema gerina operacinę parengtį ir didina visuomenės saugumą. Ji taip pat apima pagrindinius ne policijos partnerius – muitinę, priešgaisrinę gelbėjimo ir greitosios medicinos pagalbos tarnybas, kad būtų galima tikruoju laiku keisti informacija ir nuosekliai paskirstyti išteklius.** [*Čekija, 2024 m.*]

Organizacija

- Nuolatinis Policijos, muitinės ir sienos apsaugos tarnybos kriminalinės žvalgybos ir analizės centras yra veiksmingo teisės saugos institucijų, rengiančių, be kita ko, bendrus

analitinius ir grėsmių vertinimo produktus, bendradarbiavimo ir tarpusavio veiklos koordinavimo forma. [Suomija, 2018 m.]

- Įsteigus centrinius biurus, sutelkiant įvairių administracijų išteklius ir dėmesį skiriant vienos rūšies nusikaltimams, pasiekama labai veiksmingų veiklos rezultatų. [Prancūzija, 2021 m.]
- Veiksminga struktūra, skirta rengti ne tik nacionalinį grėsmių vertinimą, bet ir specialius grėsmių ir rizikos vertinimus. Ji apima centralizuotai organizuojamą kokybės kontrolę, derinamą su reikalavimų analize regioniniu lygmeniu. Tarpdisciplininis strateginės analizės skyrius yra atsakingas už strateginę nusikaltimų analizę. Skyrių sudaro nacionaliniu lygmeniu dirbanti grupė ir keliuose regionuose veikiančios vietos grupės. Kokybės kontrolė vykdoma centrinio lygmeniu. Tai taip pat užtikrina skirtingų analitinių produktų suderinamumą. Skyrius rengia metinį nacionalinį grėsmių vertinimą, kuriame daugiausia dėmesio skiriama organizuotoms nusikalstamoms grupėms. [Prancūzija, 2021 m.]
- Policijos ir muitinės susitarimo memorandumas sudaro sąlygas abiejų administravimo įstaigų plataus masto bendradarbiavimui. Jame numatyta keistis ir dalytis atitinkama informacija ir strateginiais, taktiniais bei operatyvinės žvalgybos duomenimis, visų pirma palengvinant prieigą prie viena kitos duomenų bazių (deramai atsižvelgiant į individualias teises ir duomenų apsaugos taisykles), plėtoti ir skatinti geriausią praktiką, operatyvinių klausimų, susijusių su bendrais veiksmais, jungtiniais mobiliųjų patrulių būriais, jungtinėmis tyrimų grupėmis, jungtinėmis žvalgybos grupėmis, procedūras, tarnybų dalijimąsi įranga ir bendradarbiavimą kuriant, įsigyjant, diegiant ir naudojant technologijas. [Kipras, 2021 m.]
- Bendrame informaciniame punkte dirba rizikos analizės grupė, atsakinga už nuodugnesnę bendrame informaciniame punkte gaunamų nacionalinių ir tarptautinių prašymų analizę, papildomos informacijos rinkimą turimose duomenų bazėse ir nustatytų nusikalstamumo tendencijų bei *modus operandi* analizės ataskaitų teikimą. Ataskaitos perduodamos prokurorams ir (arba) atitinkamoms policijos tarnyboms, kad padėtų atlikti atitinkamus tyrimus. [Portugalija, 2022 m.]
- Tarptautinio bendradarbiavimo padalinys keitimąsi operatyvine informacija derina su strateginių sprendimų priėmimu tarptautiniu lygmeniu. Šiame padalinyje veikia nacionalinis bendras informacinis punktas, skirtas teisėsaugos srities tarptautiniams informacijos mainams. Jo veikloje dalyvauja nacionalinių policijos pajėgų, regioninių policijos pajėgų ir muitinės atstovai. Abi atitinkamos institucijos turi tarptautinio policijos bendradarbiavimo ekspertų tinklą, kuris padeda ir pataria regioninio lygmens kriminalinės žvalgybos skyriams klausimais, susijusiais su tarptautinio policijos bendradarbiavimo priemonių naudojimu. Pagrindinės teisėsaugos institucijos reguliariai moko ekspertus tarptautinio policijos bendradarbiavimo klausimais. Šie ekspertai dirba savo regioninio lygmens skyriuje ir atlieka šią funkciją kartu su savo kasdienio darbo užduotimis. Žinios perduodamos tinklui per metinį susitikimą, kuriame kalbėti kviečiami, pavyzdžiui, Europolo nacionaliniai ryšių palaikymo pareigūnai. Tarp šių

susitikimų informacija apie naujas procedūras perduodama tinklui ją skelbiant naujienlaiškiuose arba per *ad hoc* susitikimus. Be to, prieš prisijungdami prie institucijos tinklo ekspertai dalyvauja vienos savaitės trukmės gebėjimų ugdymo mokymuose. Šie ekspertų tinklai yra prieinamas būdas skleisti žinias apie tarptautinį policijos bendradarbiavimą regioniniu lygmeniu. [*Ispanija, 2022 m.*]

- Į nacionalinį bendrą informacinį punktą yra integruotas nacionalinis informacijos apie keleivius skyrius, kuris tvarko visas su keleivio duomenų įrašu (PNR) susijusias bylas įvairioms institucijoms (policijai, muitinei, žvalgybos tarnyboms, karo policijai, prokuratūrai, teismams ir kt.). Dėl šios integracijos sistema yra visapusiškesnė ir sustiprinamas bendro informacinio punkto, kaip bendro informacijos centro, skirto visiems tarptautiniams saugumo informacijos mainams, vaidmuo. Dalijantis viena bylų valdymo sistema su kitais bendro informacinio punkto skyriais galima lengvai integruoti ir kryžminiu būdu patikrinti informaciją taip užtikrinant išsamesnę analizę. [*Slovakija, 2024 m.*]

Europolo priemonių naudojimas tarpvalstybinio bendradarbiavimo ir keitimosi informacija tikslais

- Duomenys iš nacionalinės policijos tyrimų sistemos automatiškai įkeliami į Europolo informacinę sistemą. Atliekamų tyrimų duomenų bazė yra sujungta su automatizuota duomenų įkėlimo į Europolo informacinę sistemą priemone. Įtraukiama nauja informacija, gerinama turima informacija ir kasdien pašalinama sena informacija. Šis procesas yra visiškai automatizuotas. Nacionalinis Europolo padalinys tvarko nacionalinių tyrimų ir užsienio tyrimų sutapimus, kurie jau yra Europolo informacinėje sistemoje. [*Nyderlandai, 2021 m.*]
- **QUEST (Užklauso Europolo sistemoms) yra integruota su nacionaline užklauso sistema, kad būtų galima atlikti paiešką Europolo informacinėje sistemoje. Be to, paieškos taikymo sritis išplėsta įtraukiant visus sistemoje esančius daiktus. Ta pačia paieškos funkcija galės naudotis ir muitinė. Dėl to padidėjo paieškų skaičius ir 2024 m. ši valstybė narė buvo trečia aktyviausia paieškos funkcija besinaudojanti valstybė. [*Vengrija, 2024 m.*]**